ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ
НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ
В ОБЩИНА ДОЛНА БАНЯ
(2017-2018г.)

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение…….4

1.1. Нормативни основания…….....**4**

1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в светлината на Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование…….....**4**

2. Анализ на състоянието и готовността на общината и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие……..7

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016-2017 г…….....**7**

2.2. Други институции и доставчици на социални услуги в общината …..…..**7**

2.3. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности…….....**8**

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти……..…**10**

2.5. Материални условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности……**10**

2.6. Работа с деца с изявени дарби…….……**10**

2.7. Напускане на образователната система. Деца в риск……...……..**11**

3. Предизвикателства…….....11

4. Стратегически и оперативни цели…….……...12

4.1. Стратегическа цел……...……...**12**

4.2. Оперативни цели……...……**12**

4.2.1. Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността……..……...**12**

4.2.2. Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици…….……**12**

4.2.3. Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование……..……**12**

4.2.4. Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование....**12**

4.2.5. Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика...**12**

4.2.6. Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование……..**12**

5. Основни мерки за постигане на целите…….……...12

5.1. Мерки по оперативна цел 1……...…….……...**12**

5.2. Мерки по оперативна цел 2……...……**19**

5.3. Мерки по оперативна цел 3……...……**20**

5.4. Мерки по оперативна цел 4……...……**21**

5.5. Мерки по оперативна цел 5……...……**23**

5.6. Мерки по оперативна цел 6……...……**26**

6. Индикатори за постигане целите на стратегията……..…….27

7. Координиране и оценка на изпълнението на стратегията ……...28

8. Използвани съкращения …….……29

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в община Долна баня е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (**обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) ***(ЗПУО)*** и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.)

В основата на Общинската стратегия стои Анализа на Община Долна баня за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от *ЗПУО*, приет от Общински съвет-Долна баня с Решение № 7/31.01.2017г. и Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Софийска област /2017-2018/, приета на заседание на Областен съвет за развитие, проведено на 02.08.2017г.

Ориентирана е към реализиране на политики и мерки, които осигуряват правото на достъп до качествено образование, удовлетворяване на образователните потребности и развитието на способностите на всяко дете и ученик. Стратегията е в съответствие с набелязаните цели, приоритети и мерки за подобряване на достъпа и качеството на предучилищното и училищното образование, заложени в международни и национални документи:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за закрила на детето;
- Национална стратегия за детето 2008-2018г.;
- Национална програма за закрила на детето (2016-2017-2018г.)
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020г.);
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (2015-2020г.)**;**
- Стратегията за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020г.).

Приоритетно за политиките, свързани с приобщаващото образование, е стремежът към премахване на всички форми на изолация в образованието и осигуряване на подкрепа и удовлетворяване на индивидуалните потребности на всички участници в образователно-възпитателния процес.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи постановки за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в светлината на *Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование.*

Съгласно чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и

учениците, съвместно с държавните и местни органи и структури, и доставчиците на социални услуги.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна), която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование (СПУО) осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях;
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Съгласно чл. 176 на Закона за предучилищното и училищно образование подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, и цели да осигури:

- съответствие с индивидуалните им потребности;
- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им;
- осъществяване на подкрепата за детето и ученика най-близко до мястото, където живее и учи.

В съответствие с постановката на чл. 174, ал.1 от ЗПУО осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в СПУО трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи, както и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 176, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за приобщаващото образование,* подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с *Наредбата за приобщаващото образование*.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от *ЗПУО*, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Нормативно определени са два вида подкрепа за личностно развитие: обща и допълнителна съгласно чл. 177, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от *ЗПУО*	**Допълнителна** подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от *ЗПУО*
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа.	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. Съгласно чл. 81 от ***Наредба за приобщаващо образование,*** допълнителната подкрепа е: – **краткосрочна** (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) – **дългосрочна** – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.

Основен принцип на ***Закона за предучилищното и училищното образование*** е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от *ЗПУО*-в домашни или болнични условия.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ.

В Анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, както и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1 Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016/2017г.

Община Долна баня е разположена в Югозападна България и обхваща град Долна баня и с. Свети Спас. В общината има добре развита образователна структура и чрез политиката, която се реализира се създават условия за осигуряване на равен достъп до детска градина, предучилищна подготовка и качествено образование за всички деца и ученици. На територията ѝ съществуват три учебни заведения: Средно училище „Неофит Рилски", Професионална гимназия „Христо Ботев" и Детска градина „Юрий Гагарин" – всички се намират на територията на град Долна баня.

На територията на община Долна баня работи една Детска градина „Юрий Гагарин", където през учебната 2016/2017г. са обхванати 197 деца, в 7 групи. В СУ „Неофит Рилски" общия брой на учениците е 452, съответно от 1 до 4 клас: 197 бр., от 5 до 8 клас: 172 бр. и от 9 до 12 клас: 83 бр., разпределени в 20 паралелки. А в ПГ „Христо Ботев" учениците от 9 до 12 клас са 93 броя в дневна форма на обучение и 116 броя във вечерна форма на обучение, разпределени в 8 паралелки.

На територията на общината няма наличие на Центрове за подкрепа за личностно развитие или специализирани обслужващи звена по ЗПУО.

2.2 Други институции и доставчици на социални услуги в общината.

На територията на община Долна баня активна дейност развива **Център за обществена подкрепа,** който реализира дейности по разнообразни програми. Това е социална услуга, предназначена за деца и семейства с цел предотвратяване на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции, психо-социално консултиране, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване, обучение и подкрепа на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми и прояви, провеждане на професионално ориентиране и кариерно развитие.

Капацитет 40 места, обхванати над 80 деца и лица.

Центърът за работа с деца на улицата също е социална услуга, предоставяща услуги, предназначени за деца и семействата им. За целта се извършва работа по програми за: огрaмотяване и подготовка за училище, духовно развитие и формиране на социални умения у децата, здравно образование и култура, превенция на ПАВ, тютюнопушенето и насилието, професионално ориентиране, психологическо консултиране на деца и родители, управление на конфликти и поведение в конфликтни ситуации, креативни занимания.

Капацитет 30 места, обхванати 34 деца.

На територията на община Долна баня функционира и **Дом за деца лишени от родителска грижа /ДДЛРГ/ „Констанца Ляпчева”** за деца от 7 до 18 годишна възраст. Това е специализирана институция за деца от проблемни семейства или изоставени от родителите си и деца-сираци. Предлагат се услуги по отглеждане, обгрижване, възпитаване, обучение, рехабилитация и здравни грижи. Прилага се индивидуален подход в грижите за децата, създадена е добра организация за учебно-възпитателния процес, както и организация даваща възможност за социална интеграция и адаптация на децата. Предоставя се седмична и постоянна грижа. Децата получават нужната психологическа подкрепа, участват в спортни и културни мероприятия, посещават училище. В момента се извършва преструктуриране на услугата и предстои да бъде разкрит ЦНСТ за деца без увреждания и Преходно жилище.

Посочените институции за социални услуги извършват дейности, близки до посочените в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания. В тези общински институции работят специалисти, които могат да са полезни за предлагането на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детската градина, и да компенсират недостига на специалисти в тях.

2.3 Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП).

Данните в този раздел са според Националната електронна информационна система за предучилищното и училищно образование (НЕИСПУО) или предоставени от училищата.

община	брой училища	бр. ученици в дневна, индивидуална и комбинирана форма на обучение	от тях: брой ученици със СОП	брой детски градини	брой деца	от тях: брой деца със СОП	**общ брой деца и ученици със СОП**
Долна баня	2	661	10	1	197	0	**10**

Общ брой на деца в общината по години: (цялостна бройка е към м. юли 2017г. включваща и децата със СОП):

община, населено място	0 до 2г.	3 до 6г.	7 до 9г.	10 до 14г.	15 до 19г.	общо
Долна баня, гр. Долна баня	150бр.	232бр.	173бр.	283бр.	272бр.	1110бр.

Видно от данните е, че процентът ученици със СОП **в училищата** за учебната 2016/2017г. е 1.5%, а общият процент деца и ученици със СОП в общината е 0.9 % .

Проблеми при организиране на обучението на ученици със СОП към момента няма, а децата се обучават интегрирано в общообразователните училища. За целта им е осигурено ресурсно обучение.

Към момента няма изградена достъпна архитектурна среда в учебните заведения на територията на община Долна баня, но и изграждането ѝ не е наложащо, тъй като в тях не се обучават деца с множество и трайни увреждания.

ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование регламентират екипна работа за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие чрез

създаване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват в детските градини и в училищата. В учебните заведения на територията на община Долна баня се прилагат елементи от общата подкрепа за личностно развитие, които представляват базисни грижи за физическото, психичното и социалното благополучие, мотивиращи и развиващи интересите и дейностите на децата и учениците, като се прилагат в различна степен и в трите учебни заведения на територията на община Долна баня. Такива са: осъществяване на екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти, както и допълнително обучение по учебните предмети; график за провеждане на консултации с учителите по учебните предмети; кариерно ориентиране на учениците; създадени са и групи по интереси; има библиотеки с художествена и учебна литература, както и компютърни кабинети; обособени медицински кабинети; поощряване с морални и материални награди; дейности по превенция на насилието.

Общата подкрепа отговаря преди всичко на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето при децата и учениците, както и на нуждата от разпознаване на дарбите на децата. Общата подкрепа включва и всички онези допълнителни дейности, които помагат на децата и учениците да се развиват и учат: дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране, здравна грижа, асистиране и др., които се изпълняват от помагащи и допълнителни специалисти в детската градина и в училищата, както и от неспециализирания персонал.

Допълнителната подкрепа от своя страна цели да осигури допълнителен и различен ресурс, а за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма - начин за достойно преживяване за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности. Основна функция на допълнителната подкрепа е да отговори на различните индивидуални потребности за обучение, които изискват включване на разнообразни ресурси във и извън детската градина и училището. Те се реализират на базата на оценените образователни потребности за всяко дете и ученик с нужда от допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие съгласно чл. 187 на ЗПУО е насочена към четири групи деца и ученици: със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Дейностите, които при необходимост не биха могли да се извършват самостоятелно от всяко училище, а изискват координирана общинска политика са:

- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания.

Към настоящия момент на територията на община Долна баня в СУ „Н. Рилски" се прилага допълнителна подкрепа за личностно развитие спрямо 10 броя деца, обхванати във форми на допълнителна подкрепа, изразяваща се в ресурсно подпомагане. Също така там е сформиран и Екип за подкрепа за личностно развитие.

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

Осигуряване на специалисти - част от учителите към учебните заведения са преминали обучение за работа с деца със СОП. Но е необходимо повече учители да преминат такова обучение, както и непрекъсната квалификация, свързана с новостите при обучението на деца със СОП, за работа с надарени деца, както и за работа с деца с проблемно поведение.

В училищата и детската градина няма назначени педагогически съветници, психолози и логопеди, който недостатък би могъл да се преодолее в бъдеще.

2.5. Материалните условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности.

Както вече беше отбелязано към момента няма осигурена архитектурна среда за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците по отношение на входни и комуникационни пространства, както и в санитарно-хигиенните и спомагателни помещения и пространствата за общо ползване в институциите от СПУО. На всички деца и ученици е предоставен достъп до информация, отнасяща се до правата и задълженията им и са запознати с тях.

Поставено е начало на изграждане на материална база в детските градини и училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Сегашното състояние е резултат повече от пригаждане на помещения и опити за частично решаване на проблемите, според наличните ограничени финансови ресурси.

2.6. Работа с деца с изявени дарби.

Съгласно подадени справки от учебните заведения на територията на община Долна баня **няма ученици с изявени дарби** през последните три години, класирани на призови места в национални и международни конкурси, олимпиади и състезания.

Но работата с деца в свободното им от учебни занятия време в областта на науката, изкуството и спорта е част от активната дейност на ***народно читалище „Рила".*** Там се предлагат разнообразни занимания, като посещението е безплатно и по желание на децата. Създадени са и функционират следните дейности: Театрална работилница; Школа по рисуване; Народни танци; Модерни танци; Латино танци; Айкидо. През лятото се провежда вече и традиционната игра „Открий съкровището". А в края на годината се провежда традиционното украсяване на сурвачки, като всяка година желаещите да участват се увеличават.

Освен това на територията на община Долна баня е изграден и функционира ***„Спортен комплекс Долна баня”***, където всички жители и гости на общината могат да спортуват и прекарват свободното си време. В комплекса има изградено мини футболно игрище, футболен стадион, писта за бягане, поле за дълъг скок, баскетболно игрище, детска площадка, тенис кортове; има монтирани маси за тенис на маса и фитнес уреди на открито. Функционира и сезонен открит плувен басейн.

Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции, но и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже проекта на МОН BG05M2OP001-2.004-0004-**Твоят час**. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.7. <u>Напускане на образователната система. Деца в риск.</u>

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците се осъществява от училищата, социалните услуги в общността, както и от Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН).

Институциите водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА.

Ключовите предизвикателства в периода на първата Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Долна баня са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование поставят следните предизвикателства:

3.1. Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците, а институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

3.2. Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

3.3. Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на

децата и учениците.

3.4. Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ.

4.1. <u>СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ</u>:

В двегодишния период на първата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2. <u>ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:</u>

<u>4.2.1. Оперативна цел 1</u>: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

<u>4.2.2. Оперативна цел 2</u>: Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

<u>4.2.3. Оперативна цел 3</u>: Организационно развитие на **институциите** в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

<u>4.2.4. Оперативна цел 4</u>: Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата** за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

<u>4.2.5. Оперативна цел 5</u>: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

<u>4.2.6. Оперативна цел 6</u>: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност, относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.

Мерките са групирани според шестте оперативни цели и представят насочващи примерни направления и дейности за общината, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности.

5.1. По оперативна цел 1: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и

участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

5.1.1. **<u>Мярка 1</u>** Осигуряване на качествено и задълбочено **оценяване на индивидуалните потребности** на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

– Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от *Наредба за приобщаващото образование* за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.

– Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от *Наредбата за приобщаващо образование*).

– Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на *Наредба за приобщаващото образование* (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.

– Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и други.

– Организиране на обучение на педагогически съветници, класни ръководители, социални работници и обществени възпитатели по въпросите на приобщаващото образование

5.1.2. <u>Мярка 2</u> Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за **общата подкрепа** за личностно развитие (чл. 20, 23-26 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Организиране в училищата на допълнителни обучения по учебни предмети, консултации по учебни предмети.

– Организиране в училищата и детските градини на логопедична работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения (чл. 21 от *Наредба за приобщаващото образование).*

– Подготовка и осъществяване в единство на целта, средствата и методите на възпитателната работа, като целесъобразно се съчетават масови, групови и индивидуални форми на педагогическо общуване.

– Организиране на учене чрез правене за постигане на социални

умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.

– Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма-начин за достойно преживяване в социума, за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности.

5.1.3. <u>Мярка 3</u> Организиране в образователните институции на **допълнителна подкрепа** за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба: *ЗПУО* и *Наредба за приобщаващото образование*: разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

– Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа-чл. 188 и 189 от *ЗПУО*, чл. 132 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи-чл. 190, ал. 3 от ЗПУО.

– Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъсната комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.

– Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.

– Използване на мултисензорни инструкции-презентации на уроци, слухови, визуални и кинетични техники.

– Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм.

– Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение.

Системи за поведенческо управление.

– Прилагане на арт-терапия и арт-педагогика за ученици със СОП.

– Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училищата и детските градини при условията на чл. 194 от ЗПУО.

– Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.

5.1.4. <u>Мярка 4</u> Предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки **нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз** от и спрямо деца и ученици.

– Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата.

– Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.

– Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.

– Училищата и детските градини разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище* и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (чл. 40, ал. 3 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училищата.

– Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.

– Запознаване с и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.

– Формиране на ключови компетентности у децата и учениците за личностно развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.

– Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.

– Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.

– Въвеждане в образователните институции на използването на

посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците (чл. 43 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация (чл. 46 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на *Наредбата за приобщаващото образование* за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.

– Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници съгласно чл. 17, ал. 1, т. 6, 9 и 10 от *Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*.

– Организиране на информационни и образователни кампании за превенция на правонарушенията, извършвани от млади хора.

5.1.5. <u>Мярка 5</u> Осигуряване на възможности за разнообразна **личностна изява** на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

– Организиране на училищно или общинско ниво на спортни празници, вкл. и съвместно с деца и ученици със СОП.

– Организиране на кулинарни празници и състезания-на класно, училищно или общинско ниво.

– Организиране на игри на открито за деца със СОП и техни връстници.

– Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности по проекта BG05M2OP001-2.004-0004-Твоят час.

– Организиране, провеждане и участие в различни прояви и инициативи, съгласно Културния календар на община Долна баня.

5.1.6. <u>Мярка 6</u> П**одкрепа на дарбите и талантите** на децата и учениците. Прилагане на **системи за поощрения и награждаване** на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.

– Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие – Център за работа с деца, съгласно определените функции от общинския съвет и правилник на центъра и чл. 28 – 36 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в ЦПЛР. Организиране на летни клубове по интереси за деца от 8 до 18 години (временно действащи групи през ваканциите по чл. 32, ал. 1, т. 3 от *Наредба за приобщаващото образование*.

– Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно чл. 130 от *Наредба за приобщаващото образование*: 1. осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби; 2. осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи; 3. осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт; 4. осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви: състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други; 5. осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.

– Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при: 1. постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието; 2. класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта; 3. прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи (чл. 64 и 65 от Наредба за приобщаващото образование).

– Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение.

– Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

– Подкрепа за талантливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби.

5.1.7. <u>Мярка 7</u> Дейностите по **кариерно ориентиране** и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

– Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.

– Провеждане в училищата, осъществяващи професионално обучение, на Дни на отворени врати.

– Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средни училища.

– Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“.

5.1.8. <u>Мярка 8</u> Предотвратяване на **напускането на училище** и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система.

– Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа (чл. 78 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства.

– Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.

– Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.

– Кампания против ранните бракове в ромските общности.

– Налагане на административни санкции, съгласно чл. 347 от ЗПУО.

– Прилагане на гъвкава транспортна схема за пътуващите ученици.

5.1.9. <u>Мярка 9</u> Познаване от страна на общината и образователните институции и използване на възможностите на *Наредба № 13* от 21.09.2016г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование Обн. - ДВ, бр. 80 от 11.10.2016 г., в сила от 11.10.2016 г.

- Организиране и участие в програми, свързани с профилактиката и промоцията на здравето на децата и учениците;

- Провеждане на превантивно-информационни кампании по повод: Месецът на трезвеността, 14 февруари Ден на влюбените, Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН / третата неделя на м. май, 26 юни - Световен ден за борба срещу наркоманиите и 31 май - Международен ден за борба с тютюнопушенето; 1 Декември –Световен ден за борба срещу СПИН;

- Популяризиране на добри практики на гражданска активност и добротворчество;

- Организиране на обучения по защита правата на децата и дискриминацията;

- Участие в дискусии и информационни кампании за развитието и опазването на околната среда;

- Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище, най-близо до неговото местоживеене, и на правото му на качествено образование;

- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са

създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището.

5.2. По оперативна цел 2 – Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

5.2.1. <u>Мярка 1</u> Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

– Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците, и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози в изпълнение на чл. 4, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование* и чл. 11 и 12 от *Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти*.

– Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора в изпълнение на чл. 4, ал.4 от *Наредба за приобщаващото образование* и чл. 13 и 14 от *Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти*.

– Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.

– Взаимодействие между образователните институции и общините за съвместно ангажиране на специалисти от общинските социални услуги.

– Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности.

– Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката (чл. 114 от *Наредба за приобщаващото образование).*

– Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги с делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦРДУ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

5.2.2. <u>Мярка 2</u> Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

– Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво (от РУО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.

– Осигуряване на обучителни възможности за членовете на ЕПЛР в училищата и детските градини да прилагат нормативно предписаните методики на оценяване и дейности по оценка на

индивидуалните потребности на детето и ученика (чл. 74, т. 1 от *Наредба за приобщаващото образование*).

– Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа по предоставянето на личностна подкрепа.

– Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения.

– Предоставяне на институциите и на педагогическите специалисти на информация за квалификационни възможности.

– Включване на квалификационен компонент, където това е възможно, в проекти на училищно, общинско и областно ниво.

5.2.3. <u>Мярка 3</u> Осигуряване на **методическа подкрепа на** екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от *Наредбата за приобщаващото образование.*

– Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

– Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

– Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях.

– Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от *Наредбата за приобщаващо образование.*

– Консултиране по конкретни казуси.

5.2.4. <u>Мярка 4</u> Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

– Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти– на училищно, общинско и областно ниво.

5.3. По оперативна цел 3: Организационно развитие на **институциите** в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

5.3.1. <u>Мярка 1</u> Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

– В изпълнение на чл. 6 от *Наредба за приобщаващото*

образование детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и изготвят обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование (чл. 7, ал. 4, т. 15 от *Наредба за приобщаващото образование)*.

– В изпълнение на чл. 7 от *Наредба за приобщаващото образование* директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

5.3.2. <u>Мярка 2</u> Развитие на общински Център за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР):

– Анализ на общината, вземане на решение и предприемане на действия за разкриване на ЦПЛР с функция за ресурсно подпомагане;

– Проучване на възможността, необходимостта и обхвата от разкриване на дейности за допълнителна подкрепа към съществуващ център;

– Делегиране на допълнителни услуги на вече съществуващи центрове.

5.3.3. <u>Мярка 3</u> Възлагане от страна на общината **на дейностите за подкрепа** за личностно развитие на деца и ученици на лицензирани доставчици на социални услуги за деца съгласно чл. 198, ал. 2 и 3 от *ЗПУО*. Дейностите, които могат да се възлагат по този ред са: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП, педагогическа и психологическа подкрепа, програми за подкрепа и обучение на семействата.

– Проучване на необходимостта от възлагане на дейности по допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на лицензирани доставчици на социални услуги.

– Използване кадровия ресурс на доставчиците на социални услуги за обезпечаване на допълнителната подкрепа за личностно развитие.

– Психо-социална рехабилитация на деца и ученици в ЦОП и ЦРДУ.

5.4. По оперативна цел 4: Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата** за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

5.4.1. <u>Мярка 1</u> Подобряване на **достъпността на архитектурната среда** в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

<u>Нормативно основание</u>: чл. 106 от *Наредба за приобщаващото*

образование:

ал. 1 Достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез: *1.* входни и комуникационни пространства; *2.* помещения и пространства за общо ползване; *3.* санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

ал. 2 Достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания– придвижване на дълги разстояния, по наклонени повърхности, с технически помощни средства, с водач, качване и слизане по стълби, натискане на бутони и хващане, обсег на достъпност, височина на погледа, както и със средствата за сигнализация и информация.

ал. 3 Общодостъпните помещения в сградите се свързват чрез достъпен маршрут.

– Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини: рампи, асансьори и други;

– Изграждане и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания;

– Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и обслужващите звена за децата със специални образователни потребности;

5.4.2. <u>Мярка 2</u> Подобряване на **достъпната физическа среда** в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност.

<u>Нормативно основание</u>: чл. 105 от *Наредба за приобщаващото образование*:

ал. 1 Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.

ал. 2 Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и има следните основни характеристики: *1.* логичност – лесно откриване на архитектурните елементи в сградата; *2.* видимост – висока контрастност на съществените елементи в сградата и нейните помещения; *3.* подходящо осветление.

ал. 3 Достъпът на физическата среда е: *1.* визуален – контраст и цветове, осветление и визуална маркировка; *2.* тактилен – водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи; *3.* вертикален – преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори; *4.* хоризонтален – включва изисквания към врати, фоайета, коридори, водещи линии, санитарни помещения и др.

5.4.3. <u>Мярка 3</u> Подобряване на **специализираната подкрепяща среда** в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл.

106, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование)*:

– Създаване и оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;

– Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);

– Осигуряване на подходящи помещения за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и специализирани кабинети;

– Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая, в училището или в стаята на групата в детската градина.

– Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата;

5.4.4. <u>Мярка 4</u> Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити (чл. 109 от *Наредба за приобщаващото образование*).

5.5. По оперативна цел 5: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

5.5.1. <u>Мярка 1</u> Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детската градина:

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 48, ал. 3 – При отказ от страна на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, да изрази съгласие за дейностите по чл. 41, т. 2, 5 и 7 (използването на посредник, включване в група за социални умения, наставничество), да окаже съдействие или да подпомогне реализирането на дейностите по чл. 41, директорът на институцията писмено уведомява отдела за закрила на детето по местоживеене на детето или ученика.

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 58, ал. 1 – Директорът на училището задължително писмено уведомява родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за откриването на процедура по налагане на санкция, а в случаите на налагане на санкция „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване

от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“– и съответните териториални структури за закрила на детето.

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 60, ал. 1 – Когато педагогическият съвет е идентифицирал за ученика риск от отпадане от училище, преди налагане на санкцията „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ или на мярката по чл. 49, ал. 3, директорът уведомява отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеене на ученика, за присъствие на негов представител на изслушването с оглед защита на правата и интересите на ученика.

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 77, ал. 2 – В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности по ал. 1 е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от училище, директорът на детската градина или училището писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето или ученика.

5.5.2. <u>Мярка 2</u> Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

– Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и други;

– Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация;

– Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие – включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.

– Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информиране на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса.

– Провеждане на срещи с родителите/настойниците на децата и учениците с екипа за подкрепа за личностно развитие, с оглед предоставяне на актуална информация за състоянието на ученика, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с цел извършване на обективна оценка на образователните потребности от екипа от специалисти.

– Информиране на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII и X клас и съвместен избор на най-благоприятната възможност за образование.

– Определяне на ден в месеца за организиране на „Отворени врати в детската градина/училище“ за посещение на родители;

– Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, извънкласни и извънучилищни дейности).

– Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище. Създаване на „Училище за родители“ (в учебните заведения и/или на общинско ниво).

– Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове.

5.5.3. <u>Мярка 3</u> Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби:

– Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;

– Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;

– Популяризиране на дарители, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантливи деца.

5.5.4. <u>Мярка 4</u> Подобряване на координацията и сътрудничеството между институциите по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие:

– Прилагане на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция***;**

– Прилагане на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище,* утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката.

– Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи).

– Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;

– Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на ЦОП и/или МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици);

– Провеждане на кампании срещу зависимостите (конкурси за написване на есета, рисунки и др. по повод: 31 май-Световен ден без тютюнев дим; 26 юни–Международен ден за борба със злоупотребата и

нелегалния трафик на наркотици; 18 октомври–Европейският ден за борба с трафика на хора; 1 декември–Световен ден за борба със СПИН и др., разработка и разпространение на информационни материали под формата на флаери, дипляни и други)

5.5.5. <u>Мярка 5</u> Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици:

– Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото.

– Провеждане на тематични игри и беседи от ученици в горен курс на ученици в начален и среден курс.

– Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;

– Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;

– Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;

– Подкрепа на Ученическия парламент в реализиране на дейности за ангажиране свободното време на учениците.

5.6. По оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на **обществената информираност и чувствителност** относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5.6.1. <u>Мярка 1</u> Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

– Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност.

– Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на територията на общината. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата

с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми” деца.

– Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.

– Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем.

– Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

5.6.2. <u>Мярка 2</u> Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование (чл. 104 и 107, т. 2 от *Наредба за приобщаващото образование)*.

– Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система.

– Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение.

– Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

5.6.3. <u>Мярка 3</u> Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампания, партньорски проекти.

5.6.4. <u>Мярка 4</u> Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.

6. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА.

Постигането на оперативните цели на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

6.1. Брой нововъзникнали институции- Център за подкрепа за личностно развитие;

6.2. Брой преобразувани институции;

6.3. Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по чл. 283, ал. 4

от *ЗПУО*, брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;

6.4. Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;

6.5. Брой институции със значително подобрение на материалната база– нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет;

6.6. Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници и психолози.

7. КООРДИНИРАНЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА.

Община Долна баня отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **Годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен план се изпращат на областния управител до 15 май.

Изпълнението на Годишния общински план се координира и отчита по ред, определен от кмета на Община Долна баня и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година в областна администрация Софийска област се представя отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ДГ- Детска градина;

ЕПЛР- Екип за подкрепа за личностно развитие;

ЗБППМН- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

ЗПУО- Закон за предучилищното и училищното образование;

МКБППМН- Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

МОН- Министерство на образованието и науката;

МС- Министерски съвет;

НЕИСПУО- Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование;

ОЗД- Отдел „Закрила на детето“;

ПГ- подготвителна група на ДГ;

ПГ- Професионална гимназия;

РЕПЛР- Регионален екип за подкрепа за личностно развитие;

РУО- Регионално управление на образованието;

РЦПППО- Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;

СОП- Специални образователни потребности;

СПУО- Система за предучилищното и училищното образование;

СУ- Средно училище;

ЦОП- Център за обществена подкрепа;

ЦПЛР- Център за подкрепа за личностно развитие;

ЦРДУ- Център за работа с деца на улицата.

Настоящата Общинска Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Долна баня (2017-2018) е приета с Решение 120 взето по Протокол №11 от редовно заседание на Общински съвет град Долна баня, проведено на 05.12.2017 година .